

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженій Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права 31 травня 2023 року (протокол № 7)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «10» жовтня 2025 року.

Присутні 10 осіб:

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Коросід Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Рябушин Василь Володимирович – *здобувач ступеня доктора філософії*.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Рябушиним Василем Володимировичем наукових результатів дисертації на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Луценко-Миськів Леся Ігорівна** – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Куркова Ксенія Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Рябушина В.В. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Вантажний транспорт є стратегічною галуззю національного значення, що виконує ключову роль у забезпеченні економічної стабільності, діяльності внутрішнього ринку та інтеграції України у світову економіку. Його системне функціонування сприяє не лише внутрішньому товарообігу, а й розширює міжнародну торгівлю, зміцнюючи позиції держави у глобальних логістичних мережах. У контексті збройної агресії російської федерації проти України

значення вантажних перевезень зростає в аспекті стратегічної логістики, забезпечення безперервності постачань, оперативного реагування на проблеми безпеки та підтримки обороноздатності. Вони є опорою для ефективного виконання завдань як у цивільному, так і у військовому секторі. Саме тому правові відносини в цій сфері набувають особливого значення як інструмент державної політики високого пріоритету.

Цивільні вантажні перевезення відіграють значущу роль у забезпеченні потреб малого, середнього та великого бізнесу, будучи драйвером економічної активності, конкурентоспроможності та доступності товарів. Вони забезпечують ефективне сполучення між регіонами України та з іншими державами, зменшуючи часові й фінансові витрати на доставку вантажів. Цей сегмент транспортної системи є індикатором рівня технологічного розвитку країни, її здатності забезпечувати стабільність постачання продукції та інтеграцію в міжнародні логістичні мережі. Для виробників і експортерів вантажний транспорт є інструментом оперативного виходу на нові ринки, що безпосередньо впливає на темпи розвитку економіки та інвестиційну привабливість держави.

Державний сегмент вантажних перевезень, зокрема транспорт для потреб оборонного сектору, виконує визначальну функцію в забезпеченні постачання військових вантажів, евакуації матеріальних ресурсів і гарантуванні стійкості мережі постачання в умовах надзвичайних ситуацій. Саме транспортні засоби і транспортні коридори дозволяють реалізовувати стратегії оперативного реагування та підтримки національної безпеки. Державні транспортні структури здійснюють критично важливі завдання щодо доставки гуманітарної допомоги, медикаментів, продовольства та обладнання в кризові регіони. Без такої логістичної інфраструктури повноцінна реалізація державного суверенітету та стійкість економіки були б неможливими.

Отже, без належного врегулювання правових відносин у сфері вантажних перевезень, включно з безпечною експлуатацією транспортних засобів, ліцензуванням, сертифікацією, дотриманням вимог до перевезення небезпечних вантажів та модернізацією інфраструктури, держава не здатна забезпечити ефективне функціонування стратегічної транспортної мережі. Пріоритет безпеки вимагає створення прозорої системи нормативно-правового регулювання, яка б забезпечувала належний контроль, відповідність міжнародним стандартам і недопущення транспортних інцидентів. Особливого значення набуває координація між органами виконавчої влади, суб'єктами господарювання та міжнародними транспортними організаціями. Усі ці елементи мають бути впорядковані єдиною державною політикою у сфері вантажних перевезень, а адміністративне право є фундаментом для її формалізації та реалізації.

Окрім того євроінтеграційний курс України, включаючи виконання зобов'язань перед Європейським Союзом та розбудову транспортних коридорів, зумовлює потребу гармонізації національного законодавства у сфері вантажних перевезень за європейськими стандартами. Це стосується

технічних регламентів, адміністративних процедур, екологічних вимог, правил допуску до ринку перевізників і стандартів безпеки. Європейська транспортна модель побудована на принципах ефективного регулювання, ризик-орієнтованого контролю, сталого розвитку та взаємної відповідальності держави й бізнесу. Такі стандарти охоплюють вимоги до інфраструктури, електронного документообігу, екологічної безпеки та цифровізації транспортних процесів.

Загалом потреба в підвищенні безпеки та ефективності вантажних перевезень, забезпеченні обороноздатності України, зміцненні національної безпеки й дотриманні належного правопорядку на об'єктах транспортної інфраструктури, потреба гармонізації національного законодавства та адміністративних процедур із вимогами ЄС і міжнародних угод (зокрема ADR, RID, ADN), а також низький рівень довіри до окремих адміністративних органів, що формують і реалізують державну політику у транспортній сфері, у поєднанні з наявними законодавчими й правозастосовними прогалинами комплексно обґрунтовують актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Мета й завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб на основі теорії права, теорії цивільного (господарського), адміністративного права, чинного законодавства, наукових доктрин та практики правозастосування розкрити теоретико-правові засади, складові правових відносин вантажних перевезень, виявити й узагальнити принципи, розробити пропозиції стосовно вдосконалення безпеки, надійності, ефективності й екологічності переміщення вантажів для потреб громадян, публічних органів та суб'єктів господарювання.

Відповідно до поставленої мети в роботі заплановано вирішити такі *завдання*:

- сформулювати поняття та розкрити межі правових відносин вантажних перевезень в Україні;
- з'ясувати сутність принципів правових відносин вантажних перевезень в Україні;
- узагальнити наукові положення щодо суб'єктів правових відносин вантажних перевезень в Україні;
- розкрити зміст об'єктів правових відносин вантажних перевезень в Україні;
- актуалізувати зміст правових відносин вантажних перевезень в Україні;
- з'ясувати особливості юридичних фактів у правових відносинах вантажних перевезень в Україні;
- виявити й узагальнити європейський досвід правових відносин вантажних перевезень;
- удосконалити правовідносини вантажних перевезень в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі виникнення, дії, змін і скасування правових відносин вантажних перевезень в Україні.

Предмет дослідження – правові відносини вантажних перевезень в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших комплексних монографічних досліджень, яке присвячено правовим відносинам вантажних перевезень в Україні. У роботі за результатами проведеного аналізу сформовану низку висновків, рекомендацій та пропозицій, зокрема:

уперше:

- сформовано правовий статус колективних суб'єктів вантажних правовідносин, які функціонують без створення юридичної особи – як системи інституційних, процесуальних і організаційних елементів, що надають ініціативним групам і громадським об'єднанням спроможність брати участь у формуванні й контролюванні транспортної політики з набуттям статусу організаційно-правової одиниці. Такі суб'єкти мають право подавати петиції, брати участь у громадських консультаціях (обговореннях), здійснювати громадський контроль, ініціювати пілотні транспортні проекти та отримувати доступ до публічної інформації. Їхні обов'язки охоплюють дотримання процедурних вимог, забезпечення прозорості та підзвітності діяльності, а також належне представництво інтересів громади. Правосуб'єктність визначається легітимацією волі членів та процесуальною ідентифікацією під час взаємодії з адміністративними органами, суб'єктами господарювання та громадянами;

- основі вольового критерію здійснено комплексну класифікацію юридичних фактів у системі правових відносин транспортних перевезень в Україні за чинниками тривалості їх існування, функційного призначення та змістовного наповнення. Обґрунтовано, що поділ на дії та події дозволяє чітко розмежувати вольову поведінку учасників перевізного процесу та обставини, які настають незалежно від їхньої волі, що забезпечує точність правової оцінки. Доведено, що виокремлення правомірних юридичних актів і юридичних учинків створює підґрунтя для глибшого розуміння правових наслідків, які вони породжують. Розмежування миттєвих фактів і фактів тривалої дії надає змогу враховувати часовий чинник впливу на стабільність правового стану. Виокремлення матеріальних і процесуальних фактів дозволяє забезпечити баланс між формуванням прав та обов'язків і належним їх доказуванням;

удосконалено:

- категорійне визначення правового регулювання вантажних перевезень в Україні як системи цивільно-правових та публічно-правових засад, заходів і процедур, спрямованих на організацію, збереження, здійснення, супровід та контроль за безпечним і вчасним переміщення вантажів. У межах цієї системи інтегровано норми приватного та публічного права, що забезпечують баланс між автономією учасників транспортного ринку та імперативними вимогами держави. Установлено, що правове регулювання охоплює об'єктні, суб'єктні, процедурні, просторові, часові, нормативні та спеціальні межі, які

забезпечують комплексність і передбачуваність правозастосування. Аргументовано, що поєднання загальних і спеціальних норм транспорту, міжнародних конвенцій і внутрішнього законодавства створює уніфіковані умови для національних та транскордонних перевезень;

– наукове розуміння сутності принципів правових відносин транспортних перевезень в Україні як фундаментальних загальноновизнаних засад, що ґрунтуються на нормах природного права та конкретизуються в положеннях законодавства. Вони визначають ціннісну та нормативну основу правового регулювання, забезпечуючи його стабільність, узгодженість і передбачуваність у динамічних умовах розвитку транспортної системи. Такі принципи формують баланс між публічними інтересами держави та приватними інтересами учасників перевізного процесу, поєднуючи пріоритет безпеки з економічною доцільністю та справедливістю. Їх зміст охоплює верховенство права, юридичну визначеність, добросовісність, розумність, рівність сторін, свободу угоди, пропорційність і мінімальне необхідне втручання держави. Гармонізація й уніфікація норм із міжнародними стандартами та комплексність регулювання створюють умови для інтеграції України у світовий транспортний простір і впровадження єдиних технічних і безпекових вимог;

– науковий зміст правових відносин транспортних перевезень в Україні як багаторівневої, динамічної конструкції, що поєднує приватноправові та публічно-правові елементи в єдиній нормативно-організаційній системі. Розширено підхід до визначення фактичного змісту цих відносин через комплекс логістичних, організаційних та техніко-безпекових дій, що мають юридичне значення. Систематизовано юридичний зміст на основі інтеграції норм Цивільного, Господарського кодексів, спеціального транспортного законодавства та підзаконних нормативно-правових актів із деталізацією механізмів контролю, ліцензування й відповідальності. Уточнено співвідношення прав та обов'язків приватних осіб і адміністративних органів у сфері перевезень з урахуванням імперативних вимог безпеки, екології та технічних стандартів;

– правовідносини вантажних перевезень щодо підвищення безпечності, схоронності, вчасності, екологічності та ефективності забезпечення громадян, публічних органів та суб'єктів господарювання всіма необхідними товарами через запровадження чіткого розмежування приватноправових і публічно-правових ролей учасників перевізного процесу та уніфікації стандартів якості послуг і доказовості телематичних даних. Розроблення концепції інтеграції електронного врядування з процедурами «єдиного вікна» та сертифікованими платформами обміну транспортними даними сприятиме скороченню адміністративних бар'єрів і підвищенню прозорості логістичних операцій. Також потрібен комплексний розвиток правової бази мультимодальних перевезень, гармонізація технічних регламентів, тарифоутворення та екологічних вимог відповідно до acquis ЄС; посилення заходів безпеки перевезень небезпечних вантажів через упровадження автоматизованого GPS-

моніторингу, електронних реєстрів та уніфікованих процедур страхування цивільної відповідальності з урахуванням класів ризику.

отримали подальшого розвитку:

– чинники змісту об'єктів правових відносин вантажних перевезень в Україні як системи матеріальних і нематеріальних благ, юридичних дій, прав та зобов'язань, об'єднаних спільною метою забезпечення безпечної, ефективної та справедливої доставки вантажів, що охоплює матеріальні елементи у вигляді вантажу, транспортної інфраструктури та технічних засобів, а також нематеріальні складові – послуги, результати дій та інформаційні ресурси. Вони включають юридично значущі об'єкти, серед яких – документи, цифрові дані, тарифи, штрафи, страхові покриття та інші майнові права, що супроводжують перевізні зобов'язання. Також містять правовий режим інформаційних систем і технологічних процесів, спрямованих на забезпечення автентичності документів і прозорого обміну даними. Узгоджують діяльність публічних і приватних суб'єктів, пов'язану з укладенням і виконанням угод, управлінням ризиками, контролем і застосуванням заходів адміністративного примусу;

– наукові положення компаративістичного аналізу успішного європейського досвіду забезпечення правових відносин вантажних перевезень як комплексної системи гармонізації національних і наднаціональних механізмів регулювання, що поєднує принципи «розумного», «зеленого» та інтегрованого транспорту, – як уніфікація стандартів доступу до ринку та процедур моніторингу діяльності перевізників, що є інструментом формування рівних умов конкуренції, а також інтеграція екологічних вимог на всіх етапах транспортування, включно з договірними умовами, плануванням маршрутів і контролем експлуатації. Суцільна цифровізація документообігу та використання автоматизованих систем контролю дотримання норм, спрямованих на зниження витрат і мінімізацію суперечок, доповнюється розвитком мультимодальних платформ і механізму «єдиного вікна» у взаємодії інфраструктури для забезпечення безперервності ліній постачання. Кооперація логістичних операторів і спільне планування заходів для оптимізації маршрутів, підвищення завантаження транспорту та рівня безпеки перевезень, а також поєднання інфраструктурних інвестицій із технологічними інноваціями керування флотом і трафіком зумовить зміцнення ефективності та конкурентоспроможності. Стандартизація технічних вимог визначається як базовий механізм стабільного та безпечного функціонування перевезень у спільному транспортному просторі.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі питання:

Запитання Сороки Л.В.: Розкрийте коротко фактичний зміст правових відносин вантажних перевезень.

Рябушин В.В.: Дякую за запитання. Фактичний зміст правових відносин вантажних перевезень полягає у взаємодії між перевізником,

вантажовідправником і вантажоодержувачем з метою належного переміщення матеріальних цінностей. Ці відносини охоплюють комплекс дій – укладення угоди, приймання вантажу, його пакування, маркування, транспортування, розвантаження та здавання з оформленням товарно-транспортної документації. Кожен етап має юридичне значення та зумовлює правові наслідки в разі порушення встановлених правил. Фактичний зміст включає і технічні аспекти, для прикладу – вибір виду транспорту, дотримання стандартів безпеки, маршруту та строків доставляння. У практиці він конкретизується як диспозитивними домовленостями сторін, так й імперативними нормами законодавства.

Запитання Боровика А.В.: Розкрийте ключові на ваш погляд напрямки удосконалення правових відносин у сфері вантажних перевезень.

Рябушин В.В.: Дякую за запитання. Удосконалення правових відносин вантажних перевезень в Україні має передбачати більш рельєфний розподіл приватноправових і публічноправових ролей учасників перевізного процесу, закріплення прозорих моделей розподілу відповідальності та впровадження стандартів якості послуг і доказовості даних відстеження. Електронне врядування із застосуванням процедур «єдиного вікна» та публічних платформ для реєстрів і перевірок у режимі реального часу забезпечить прозору взаємодію публічних органів із приватними особами, насамперед суб'єктами господарювання. Розвиток правової бази мультимодальних перевезень і логістичних центрів, уніфікація перевізних документів та підтримка державно-приватних партнерств сприятимуть модернізації інфраструктури. Гармонізація перевезень небезпечних вантажів із міжнародними стандартами, створення електронних реєстрів і впровадження GPS-моніторингу підвищують рівень безпеки. Подальше узгодження технічних регламентів, екологічних вимог і прав споживачів з європейськими нормами зміцнює конкурентоспроможність українських перевізників на європейському ринку. Імплементация Регламенту (ЄС) 2020/1056 і створення сертифікованих платформ для обміну транспортними даними зменшують адміністративні бар'єри та витрати. Законодавча уніфікація тарифоутворення та синхронізація технічних стандартів з ЄС забезпечують прозорість і сумісність транспортних систем. Створення національної сертифікованої е-платформи документів і правове визнання електронних записів як доказів оптимізує документообіг. Уніфікація перевізних документів і стандартів взаємодії логістичних центрів підвищить ефективність міської та регіональної доставляння вантажів. Гармонізація правил з ADR/RID/ADN, автоматичне оновлення технічних норм і посилення контролю спеціальних режимів сприяють безпечності та надійності перевезень.

Запитання Козіна С.М.: Які основні особливості загальноєвропейського законодавства у сфері вантажних перевезень існують на сьогодні?

Рябушин В.В.: Дякую за запитання. Загальноєвропейське законодавство у сфері вантажних перевезень формує уніфіковану нормативну базу для різних видів транспорту – автомобільного, залізничного, водного та повітряного – з

акцентом на цифровізацію, безпеку та інтеграцію ринку. Основна увага приділяється створенню єдиного транспортного простору ЄС, забезпеченню рівного доступу до ринку, спрощенню процедур та недискримінаційності. Значущим напрямком стало впровадження електронної транспортної інформації, яку державні органи мають визнавати нарівні з паперовими документами. Значну роль відіграють технічні вимоги до телематичних систем й обміну даними між усіма учасниками транспортного процесу. Для залізничного транспорту встановлено спільні стандарти безпеки, єдині сертифікати та процедури розслідування інцидентів. Забезпечено механізми координації між державами-членами та контроль за ефективністю міжнародних вантажних коридорів. Документи також регламентують умови здійснення каботажу, використання ліцензій та контролю водіїв із третіх країн.

Запитання Куркової К.М.: В чому полягають особливості цивільно-правових принципів вантажних перевезень?

Рябушин В.В.: Дякую за запитання. Цивільно-правові принципи вантажних перевезень визначають договірну основу та рівність сторін незалежно від форми власності чи правового статусу. Свобода угоди дозволяє учасникам визначати умови співпраці в межах закону. Принципи добросовісності та розумності забезпечують баланс інтересів і сумлінність виконання зобов'язань. Відсутність дискримінації сприяє розвитку справедливої конкуренції на ринку транспортних послуг. Економічна ефективність передбачає оптимальне використання транспортних засобів відповідно до потреб ринку. Саме ці принципи формують стабільну основу для врегулювання цивільно-господарських перевізних правовідносин.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що тема дисертаційного дослідження Рябушина В.В. не викликає сумніву щодо її актуальності і важливості як для науки, так і для практики.

Складений дисертантом план дослідження дозволив охопити всі ключові питання теми дослідження і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому сприяло загалом правильне визначення нею мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію.

Окрім того, обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечується активним використанням в роботі значного обсягу наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених адміністративного, конституційного, міжнародного, цивільного права тощо, а також ґрунтовним аналізом широкого кола нормативно-правових джерел національного законодавства у досліджуваній сфері.

В цілому роботу оцінюю позитивно. Хочу відмітити, що робота була виконана самостійно і автора можна вважати підготовленим науковцем. Я

робила лише окремі зауваження та вносила окремі корективи щодо обраної теми дослідження.

Відповідно до мети дисертації визначені завдання та методологічна основа роботи. Високому ступеню наукової обґрунтованості і достовірності результатів наукового дослідження сприяє конструктивне використання дисертантом загальнонаукових й спеціальних методів пізнання. Дослідження ґрунтується на використанні як загальнонаукових, так і спеціально-юридичних методів для досягнення поставленої у дисертаційній роботі мети.

Наукове дослідження Василя Володимировича будується на системному підході до предмета дослідження, характеризується належним рівнем наукових узагальнень, що надало можливість розкрити тему у повному обсязі, запропонувати новий та удосконалити понятійний апарат, сформулювати відповідні науково-практичні рекомендації. Звертає на себе увагу також намагання дисертанта працювати на різних рівнях наукового дослідження – від фундаментального до науково-прикладного.

Структура роботи, виклад її тексту, оформлення здійсненні відповідно до вимог, які пред'являються до даного виду робіт.

Дисертант продемонстрував вміння логічно викладати думки, вести коректну полеміку з авторами, підсумовувати викладене висновками, пов'язувати теоретичні положення з потребами практики, робити законодавчі пропозиції та рекомендації прикладного характеру. При цьому Василь Володимирович проаналізував велику кількість наукових та нормативно-правових джерел, які стосуються різних аспектів досліджуваної проблеми.

У межах роботи над дисертацією здобувачем підготовлено одноосібно шість наукових праць, з яких три одноосібних статті опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей на науково-практичних конференціях та круглих столах. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Василем Володимировичем у повному обсязі.

Таким чином, викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» є завершеною науковою працею, у якій її автором отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для розвитку юридичної науки України. Дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Рябушин В.В. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових

експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що актуальність дисертаційної роботи Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» не викликає сумнівів.

Підготовлене дисертаційне дослідження є одним із перших комплексних монографічних досліджень, яке присвячено правовим відносинам вантажних перевезень в Україні. Безсумнівною перевагою роботи є використання великого обсягу нормативно-правових актів, загальнотеоретичних наукових праць українських та закордонних вчених, розробок фахівців у галузі адміністративного права, судової практики, статистичних даних, а також матеріалів, опублікованих у періодичних виданнях та на ресурсах мережі Інтернет. Застосування дисертантом сучасних методів наукового пізнання, значне методологічне підґрунтя виконаної роботи забезпечують належний ступінь обґрунтованості та достовірності отриманих результатів.

Виконана Рябушиним В.В. дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структурно дисертація складається із вступу, трьох розділів, нерозривно пов'язаних між собою, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура дисертації повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми визначені автором.

Дисертаційну роботу Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, що виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми правового регулювання вантажних перевезень в Україні.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що дисертаційне дослідження, без сумніву, є актуальним на даному етапі розвитку нашої держави, містить багато позитивних аспектів, які досить широко та лаконічно розкриті в межах проведеної наукової роботи.

Дисертант вірно визначив мету дослідження, яка на його думку, полягає в тому, щоб на основі теорії права, теорії цивільного (господарського) адміністративного права, чинного законодавства, наукових доктрин та практики правозастосування розкрити теоретико-правові засади, складові

правових відносин вантажних перевезень, виявити й узагальнити принципи, розробити пропозиції стосовно вдосконалення безпеки, надійності, ефективності й екологічності переміщення вантажів для потреб громадян, публічних органів та суб'єктів господарювання.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Рябушин В.В. з поставленим завданням успішно впорався. Здобувач виконав усі поставлені завдання дослідження, запропонував низку теоретично обґрунтованих положень, а також пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства, яке регулює правовідносини у сфері вантажних перевезень в Україні.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» є завершеним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація Рябушина Василя Володимировича є цікавою, новою, актуальною та практично важливою, адже надає наукове обґрунтування теоретико-методологічних засад та розкриває практичні рекомендації щодо вирішення актуальних проблем у сфері регламентації вантажних перевезень в Україні.

Ознайомлення з працею здобувача дозволило зробити висновок про те, що дисертант сформував чіткі, зрозумілі, а головне актуальні завдання, які він повністю виконав. Вдало підібрано методологічний та емпіричний базис, що свідчить про сформованість здобувача як науковця. В цілому робота складає враження завершеності та комплексності в контексті порушених у ній питань.

Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають

концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі і така робота може бути рекомендована спеціалізованій вченій раді до захисту.

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права відзначила, що актуальність дисертації, яка розглядається, очевидна. У цьому зв'язку слід вказати, що проведене здобувачем дослідження вирізняється достатнім ступенем новизни. Положення та висновки дисертації є новими, науково обґрунтованими та достовірними.

Представлена для обговорення дисертаційна робота є самостійним, завершеним дослідженням, відповідає критеріям наукової новизни та актуальності. Автором використана достатня джерельна база, яку склали законодавство України; джерела права зарубіжних держав; наукові праці в галузі адміністративного права, інформаційні матеріали статистичних, довідкових, періодичних видань; електронні ресурси.

Загалом дисертаційне дослідження Рябушина Василя Володимировича базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що значною мірою обумовлено і характером дослідницької бази.

Таким чином, дисертація Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» може бути рекомендована для захисту в спеціалізованій вченій раді.

Рябушин В.В. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Рябушина Василя Володимировича завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що Вантажний транспорт є стратегічною галуззю національного значення, що виконує ключову роль у забезпеченні економічної стабільності, діяльності внутрішнього ринку та інтеграції України у світову економіку. Його системне функціонування сприяє не лише внутрішньому товарообігу, а й розширює міжнародну торгівлю, зміцнюючи позиції держави у глобальних логістичних

мережах. У контексті збройної агресії російської федерації проти України значення вантажних перевезень зростає в аспекті стратегічної логістики, забезпечення безперервності постачань, оперативного реагування на проблеми безпеки та підтримки обороноздатності. Вони є опорою для ефективного виконання завдань як у цивільному, так і у військовому секторі. Саме тому правові відносини в цій сфері набувають особливого значення як інструмент державної політики високого пріоритету.

Цивільні вантажні перевезення відіграють значущу роль у забезпеченні потреб малого, середнього та великого бізнесу, будучи драйвером економічної активності, конкурентоспроможності та доступності товарів. Вони забезпечують ефективне сполучення між регіонами України та з іншими державами, зменшуючи часові й фінансові витрати на доставку вантажів. Цей сегмент транспортної системи є індикатором рівня технологічного розвитку країни, її здатності забезпечувати стабільність постачання продукції та інтеграцію в міжнародні логістичні мережі. Для виробників і експортерів вантажний транспорт є інструментом оперативного виходу на нові ринки, що безпосередньо впливає на темпи розвитку економіки та інвестиційну привабливість держави.

Державний сегмент вантажних перевезень, зокрема транспорт для потреб оборонного сектору, виконує визначальну функцію в забезпеченні постачання військових вантажів, евакуації матеріальних ресурсів і гарантуванні стійкості мережі постачання в умовах надзвичайних ситуацій. Саме транспортні засоби і транспортні коридори дозволяють реалізовувати стратегії оперативного реагування та підтримки національної безпеки. Державні транспортні структури здійснюють критично важливі завдання щодо доставки гуманітарної допомоги, медикаментів, продовольства та обладнання в кризові регіони. Без такої логістичної інфраструктури повноцінна реалізація державного суверенітету та стійкість економіки були б неможливими.

Отже, без належного врегулювання правових відносин у сфері вантажних перевезень, включно з безпечною експлуатацією транспортних засобів, ліцензуванням, сертифікацією, дотриманням вимог до перевезення небезпечних вантажів та модернізацією інфраструктури, держава не здатна забезпечити ефективне функціонування стратегічної транспортної мережі. Пріоритет безпеки вимагає створення прозорої системи нормативно-правового регулювання, яка б забезпечувала належний контроль, відповідність міжнародним стандартам і недопущення транспортних інцидентів. Особливого значення набуває координація між органами виконавчої влади, суб'єктами господарювання та міжнародними транспортними організаціями. Усі ці елементи мають бути впорядковані єдиною державною політикою у сфері вантажних перевезень, а адміністративне право є фундаментом для її формалізації та реалізації.

Окрім того євроінтеграційний курс України, включаючи виконання зобов'язань перед Європейським Союзом та розбудову транспортних коридорів, зумовлює потребу гармонізації національного законодавства у

сфері вантажних перевезень за європейськими стандартами. Це стосується технічних регламентів, адміністративних процедур, екологічних вимог, правил допуску до ринку перевізників і стандартів безпеки. Європейська транспортна модель побудована на принципах ефективного регулювання, ризик-орієнтованого контролю, сталого розвитку та взаємної відповідальності держави й бізнесу. Такі стандарти охоплюють вимоги до інфраструктури, електронного документообігу, екологічної безпеки та цифровізації транспортних процесів.

Загалом потреба в підвищенні безпеки та ефективності вантажних перевезень, забезпеченні обороноздатності України, зміцненні національної безпеки й дотриманні належного правопорядку на об'єктах транспортної інфраструктури, потреба гармонізації національного законодавства та адміністративних процедур із вимогами ЄС і міжнародних угод (зокрема ADR, RID, ADN), а також низький рівень довіри до окремих адміністративних органів, що формують і реалізують державну політику у транспортній сфері, у поєднанні з наявними законодавчими й правозастосовними прогалинами комплексно обґрунтовують актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає у тому, що дисертаційна робота є одним із перших комплексних монографічних досліджень, яке присвячено правовим відносинам вантажних перевезень в Україні, формуванню рекомендацій, які будуть сприяти удосконаленню законодавства України в означеній сфері.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– вперше сформовано правовий статус колективних суб'єктів вантажних правовідносин, які функціонують без створення юридичної особи – як системи інституційних, процесуальних і організаційних елементів, що надають ініціативним групам і громадським об'єднанням спроможність брати участь у формуванні й контролюванні транспортної політики з набуттям статусу організаційно-правової одиниці. Такі суб'єкти мають право подавати петиції, брати участь у громадських консультаціях (обговореннях), здійснювати громадський контроль, ініціювати пілотні транспортні проєкти та отримувати доступ до публічної інформації. Їхні обов'язки охоплюють дотримання процедурних вимог, забезпечення прозорості та підзвітності діяльності, а також належне представництво інтересів громади. Правосуб'єктність визначається легітимацією волі членів та процесуальною ідентифікацією під час взаємодії з адміністративними органами, суб'єктами господарювання та громадянами;

– вперше основі вольового критерію здійснено комплексну класифікацію юридичних фактів у системі правових відносин транспортних перевезень в

Україні за чинниками тривалості їх існування, функційного призначення та змістовного наповнення. Обґрунтовано, що поділ на дії та події дозволяє чітко розмежувати вольову поведінку учасників перевізного процесу та обставини, які настають незалежно від їхньої волі, що забезпечує точність правової оцінки. Доведено, що виокремлення правомірних юридичних актів і юридичних учинків створює підґрунтя для глибшого розуміння правових наслідків, які вони породжують. Розмежування миттєвих фактів і фактів тривалої дії надає змогу враховувати часовий чинник впливу на стабільність правового стану. Виокремлення матеріальних і процесуальних фактів дозволяє забезпечити баланс між формуванням прав та обов'язків і належним їх доказуванням;

– удосконалено категорійне визначення правового регулювання вантажних перевезень в Україні як системи цивільно-правових та публічно-правових засад, заходів і процедур, спрямованих на організацію, збереження, здійснення, супровід та контроль за безпечним і вчасним переміщення вантажів. У межах цієї системи інтегровано норми приватного та публічного права, що забезпечують баланс між автономією учасників транспортного ринку та імперативними вимогами держави. Установлено, що правове регулювання охоплює об'єктні, суб'єктні, процедурні, просторові, часові, нормативні та спеціальні межі, які забезпечують комплексність і передбачуваність правозастосування. Аргументовано, що поєднання загальних і спеціальних норм транспорту, міжнародних конвенцій і внутрішнього законодавства створює уніфіковані умови для національних та транскордонних перевезень..

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вдосконалення системи публічного адміністрування транспортної інфраструктури, удосконалення нормативно-правової бази мультимодальних перевезень, гармонізації технічних регламентів та впровадження інноваційних підходів до безпеки перевезень, включаючи автоматизований GPS-моніторинг і цифрові телематичні сервіси (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правозастосовній діяльності* – використання одержаних результатів надало змогу підвищити ефективність публічного адміністрування проєктування транспортних засобів (акт впровадження ТОВ «Саєнс енд Спейс»);

– *освітньому процесі* – матеріали дисертації використано під час підготовки навчальних матеріалів з освітньої компоненти «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

- комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам правових відносин у сфері вантажних перевезень в Україні;
- застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;
- аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;
- використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;
- послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;
- відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;
- рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана Рябушиним Василем Володимировичем самостійно. Усі сформульовані положення та висновки є результатом особистих досліджень дисертанта. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувача або відповідної наукової полеміки.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднено та обговорено на трьох науково-практичних конференціях: «Безпека в інтелектуальному вимірі» (Київ, 3 липня 2023 р.), «Актуальні проблеми адміністративно-правових наук та підприємництва» (Київ, 3 липня 2025 р.), «Актуальні проблеми адміністративно-правових наук та публічне адміністрування у галузях молоді та спорту» (Київ, 8 липня 2025).

Публікації. Основні результати дослідження, висновки та пропозиції висвітлено у шести наукових працях, серед яких – три одноосібних статті опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові праці Рябушина В.В., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Рябушин В.В. Зміст правових відносин вантажних перевезенням в Україні. *Право і суспільство*. 2025. № 1. С. 815-822. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.120>

2. Рябушин В.В. Об'єкт правових відносин вантажних перевезенням в Україні. *Право та державне управління*. 2025. № 1. С. 266-273. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.1.36>

3. Рябушин В.В. Суб'єкти правових відносин вантажних перевезенням в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 4. С. 576-580. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-4/139>

4. Рябушин В.В. Деякі аспекти вантажних перевезень залізничним транспортом в Україні. *Актуальні проблеми адміністративно-правових наук та публічне адміністрування у галузях молоді та спорту*: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 8 лип. 2025). Київ: Академія адміністративно-правових наук. Науково-дослідний інститут морського і космічного права, 2025. URL: [tps://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/Riabushyn-Piekarev-1-2.pdf](https://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/Riabushyn-Piekarev-1-2.pdf).

5. Рябушин В.В. Морські перевезення в системі транспортних правовідносин України. *Безпека в інтелектуальному вимірі*: матеріали Всеукр. науково-практ. конф. (Київ, 3 лип. 2023 р.) Київ: Київський університет інтелектуальної власності та права, 2023. С. 219–222.

6. Рябушин В.В. Особливості вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні. *Актуальні проблеми адміністративного-правових наук та підприємництва*: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 3 лип. 2025 р.) Київ: Академія адміністративно-правових наук. Науково-дослідний інститут морського і космічного права, 2025. URL: <https://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/Riabushyn-Dramarenko.pdf>

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні

результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Рябушина Василя Володимировича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Рябушина Василя Володимировича на тему «Правові відносини вантажних перевезень в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 10, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Рябушин В.В. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу науково-правових експертиз
та законопроектних робіт
Науково-дослідного інституту
публічного права**

Ксенія КУРКОВА